

Ringorm - fryktet og hatet

Av Connie Garfalk, publisert i SiOrBaJas medlemsblad nr. 1 2006

1. Ufarlig, men slitsom

Bare ordet ringorm får katteeiere til å få nervøse rykninger. Alle vet at en ringorm-infeksjon verken er dødelig eller spesielt ubehagelig for de fleste katter. Men alle vet også at det er et blodslit å bli kvitt smitekildene.

Ringorm. Bare man sider ordet høyt, rygger folk tilbake og begynner å flakke med blikket for å finne raskeste fluktvei. Alle vet at det ikke er noen farlig sykdom, men alle vet også at det krever en nesten umenneskelig innsats for å bli kvitt ringormsporene - som ligger spredt i hver minste krik og krok i hele huset.

Noen velger å la infeksjonen gå sin gang. De vet at før eller senere klarer katten å kvitte seg med soppinfeksjonen helt av seg selv. Det beklagelige med denne måten å håndtere ringorm på, er at katten i mellomtiden kan smitte både andre katter, hunder og mennesker. Ikke minst kan den smitte små barn.

Ringorm kan årsakes av ulike soppsporer, men den aller vanligste på katt i Norge er den som kalles *microsporum canis*. Lyser man med en såkalt Wood's lampe (black light) på en katt som er smittet med akkurat denne typen ringorm, ser man ansamlingene av ringormen som illevarslende, intenst giftigrønne flekker i pelsen.

Smittsomt

Ringorm er altså ikke noen livstruende infeksjon, og for de fleste smittede katters vedkommende er den heller ikke spesielt ubehagelig. De fleste får knapt noen symptomer i det hele tatt. Symptomene er ellers karakteristiske sår i huden, som regel ringformede - derav navnet ringorm. Noen ganger kan katten få en intens kløe av ringormen, men som regel merker verken katt eller eier noe til smitten. For smittsomt er det, og det kan også smitte mennesker og hunder.

Hvor smittsomt er ringorm?

Det er vanskelig å sette noen tall på dette, men ringormen regnes for å være ganske smittsom, sier veterinær Rannveig Boman ved Fredrikstad

Dyrehospital. Problemet med tallfesting kan blant annet forklares ved at mange smittede katter ikke viser symptomer, men er såkalt friske smittebærere. Et annet problem med estimat av smitterisiko og forekomst, er at ringormen ikke er en såkalt meldepliktig sykdom. Det finnes dermed ingen statistikk, og siden den kan komme og gå uten at noen merker noe til den, er det nær sagt umulig å vite hvor stort omfang denne infeksjonen har.

Smitte overføres via kontakt med infisert hår og flass, det vi si børster, kammer, klippere, bur, senger, sofaer, ja rett og slett fra hele miljøet katten ferdes i. Dette er det viktig å være klar over når man for eksempel sender katter til parring, stiller dem ut eller tar dem med til steder hvor det også er andre katter, utdyper Rannveig Boman. Inkubasjonstiden, det vil si den tiden fra katten er smittet og til den eventuelt viser symptomer, er mellom 7 og 14 dager. Det er fortrinnsvis de svært unge, eller svære gamle individene som får symptomer.

Hvor er de mest sannsynlige smittestedene?

Ringorm er en sopp som lever i huden på dyr og mennesker, og artene inndeles i hvor de finnes. De ulike ringormtypene inndeles i geofile (hovedsakelig i jord), zoofile (hovedsakelig hos dyr) og antropodiske (hovedsakelig hos mennesker). *Microsporum sp* og *trichophyton sp* infiserer katt og hund. To av artene er zoofile, en er geofil, det vil si at smitten kan komme fra både andre dyr og fra jord. I varme, fuktige klimaer vil det være mer *microsporum canis* enn når det er kaldt og tørt, forklarer Rannveig Boman.

Når slutter en katt å være smittefarlig?

De fleste katter blir friske av seg selv i løpet av et par-tre måneder og trenger ingen behandling hvis de ikke har noen plager. Man vet ikke om katten utvikler immunitet etter å ha hatt en infeksjon. Det er altså teoretisk mulig at de kan smittes igjen ved en senere anledning. Det er likevel svært sjelden man ser voksne, friske katter med klinisk infeksjon, sier veterinær Martine Lund Ziener, også hun ved Fredrikstad Dyrehospital.

For dem som har avlskatter, eller stiller ut kattene sine, må man imidlertid kreve en «friskattest» fra sin veterinær. En slik får man etter at en tidligere smittet katt har testet negativt for ringorm ved minst to dyrkinger med ca. 2-3 ukers mellomrom.

Å fjerne smitekilden

Det aller viktigste når man får konstatert ringorm på sin katt eller sine katter, er å starte det tunge, tidkrevende og lettere hysteriske arbeidet for å få hjemmet sitt rensset for ringormsporer. De som har opplevd det, vet hvor lett dette arbeidet får et preg av galskap, eller totalt hysteri. Trøsten må jo være at jo mer hysterisk man er, desto fortere får man hjemmet sitt rensset for sporer!

Får man ikke fjernet sporene, kan for eksempel *microsporum canis* leve i miljøet i opptil 18 måneder. Selv om ens egen katt ikke skulle få noen symptomer på ringorm, vil den bære med seg sporene og kunne smitte andre katter.

Første bud er å vaske gulv, vegger og alt av tekstiler. Sprekker i gulv, gliper ved gulvlist, kroker og kroker; alt må vaske og deretter sprayes med et desinfiseringsmiddel som for eksempel Virkon S. Tekstiler må vaskes på minimum 50 grader, for det er først ved den temperaturen sporene drepes. Tekstiler som ikke kan vaskes på for eksempel 60 grader, kan i stedet fryses ned i et par døgn. Alternativt kan man vaske på 40 grader, men da må man ha klorin i vaskevannet. Klorin dreper også sporene.

Når alt dette er gjort gjenstår det daglige vedlikeholdet. Støvsugeren må brukes ofte, helst hver dag, men minimum et par ganger i uken. Støvsugerposene kastes etter hver gang, og både støvfilter, munnstykker og støvsuger kan med fordel sprayes med Virkon S.

Mange som har hatt ringorm-katter gjør det til en vane å spraye nær sagt alt med Virkon S. Tekstiler som ikke tåler dette, blir rett og slett kastet.

Behandling av katten

De fleste kattene blir altså friske av seg selv i løpet av noen måneder. Har man ikke tid, eller lyst, til å vente på det - eller vil gjøre kattens karantene så kort som mulig, finnes det i dag effektive behandlingsmetoder. Men hvert tilfelle av ringorm vurderes av veterinær.

Det er stor forskjell på å behandle et oppdrett og behandle en enkelt kosekatt, understreker Rannveig Boman.

Driver man oppdrett, eller har flere katter som man ønsker å stille ut, må hver katt testes hos veterinær. Å lyse med Wood's lampe er ikke nok, da det ikke er alle ringormsporer som blir selvlysende grønne under en slik lampe. Hver enkelt katt børstes over hele kroppen med en liten børste (for eksempel en

tannbørste), og hår og hudpartikler puttes i en liten boks som inneholder gode vekstmuligheter for ringormsoppen. Etter 12 dagers dyrking er resultatet klart.

Det finnes ulike måter å behandle en katt på. Langhårede katter skal for eksempel barberes og bades med spesialsjampo. Katter som har fått sår bør få sårene rensset med klorhexidin eller Virkon S, og deretter smøres med en soppsalve som Canesten to ganger om dagen. I tillegg kan katten få en mikstur som heter Itrafungol, dosert etter kattens vekt. Itrafungol gis daglig i en uke, deretter gjør man en ukes opphold, og så får katten Itrafungol ytterligere en uke osv. inntil fem uker har gått. Itrafungol skal ikke brukes på drektige eller diegivende katter.

Kombinasjonen av hysterisk vasking og støvsuging, samt medisinerer av kattene, bør gjøre kattene smittefrie i løpet av kort tid. To negative dyrkninger med et par-tre ukers mellomrom, så kan livet starte på ny.